ปัจจัยการอยู่รอดในนวนิยายเรื่อง “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช” ตามแนวพุทธศาสนสุภาษิต

The Survival Factors in the Novel “One Day in the Life of Ivan Denisovich” According to Buddhist Proverbs

สุขวสา ชิตะปัญญา[1]
Sukwasa Chitapanya
รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน[2]
Assoc.Prof.Dr. Boonruam Khammuangsaen

บทคัดย่อ

นวนิยาย “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช ”เขียนขึ้นจากบันทึกจากประสบการณ์และเหตุการณ์ ในค่ายกักกันพิเศษกูลัก (Gulag) ที่สร้างขึ้นเฉพาะนักโทษการเมืองที่อเล็กซานเดอร์ ซอลเจนิตซิน (Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn) ต้องโทษการเมืองที่นั่นด้วยข้อหาต่อต้านรัฐโซเวียต ในสมัยโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) เป็นผู้นำ ข้อมูลที่บันทึกแสดงถึงสภาพการเป็นอยู่ที่อดอยาก การใช้แรงงานก่อสร้างท่ามกลางอากาศหนาวเย็นในเขตไซบีเรีย มีกฎเหล็กเป็นบทลงโทษผู้กระทำผิด การแสดงออกของตัวละครในเรื่อง มีส่วนสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต จึงนำมาเสนอเป็นบทความ

Abstract

The novel “One Day in the Life of Ivan Denisovich” was written from notes of experiences and events. In the Gulag, a special concentration camp built only for political prisoners, Alexander Isayevich Solzhenitsyn was convicted of political crimes charged with opposing the Soviet state under Joseph Stalin’s leadership, records show starvation conditions. Construction labor in cold weather in Siberia,

ARTICLE INFO:

Author:
1. สุขวสา ชิตะปัญญา
Sukwasa Chitapanya
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
E-mail : wsaberger@gmail.com
Tel: 0918959005

Corresponding Author:
2. รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน
Assoc.Prof.Dr.Boonruam Khammuangsaen
อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email : boonruam.ka@mbu.ac.th
Tel:0822532282

คำสำคัญ: ปัจจัยการอยู่รอด, นวนิยาย, พุทธศาสนสุภาษิต

Keywords: Survival factors, Novels, Buddhist proverbs

Article history:
Received: 17/04/2024
Revised: 07/05/2024
Accepted: 15/05/2024

there are strict rules to punish offenders. The expressions of the characters in the story, it is partly consistent with Buddhist proverbs. Therefore, it presented as an article.

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีสัญชาตญาณการเอาตัวรอด (Survial) ทุกรูปแบบตามพฤตินิสัยของแต่ละคน เมื่อมีเหตุการณ์ขับขัน ในนวนิยายเรื่อง ”วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช” เนื้อหาของเรื่องแสดงพฤติกรรม/พฤตินิสัย การเอาตัวรอดของนักโทษที่เป็นตัวละครแต่ละตัวอย่างมีทักษะ

การเอาตัวอด (Survial Skill) ในที่นี้ หมายถึง นักโทษทุกคนต้องปฏิบัติตัวอยู่ตามกฎระเบียบในสถานกักกันอย่างเคร่งครัด ถ้าคุณทำผิดกฎ นั่นหมายถึงการเอาชีวิตไม่รอดจากบทลงโทษที่ปางตาย

วันหนึ่ง (One day) ของนวนิยายเป็นประโยคบอกเล่าที่มีความหมาย มันคือช่วงเวลาของเหตุการณ์หนึ่งวัน ณ สถานกักกัน “กูลัก” หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่แบ่งเป็น 8 ส่วน ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องรวมได้ 248 หน้า จาก 328 หน้า นั่นหมายถึงมีช่วงอื่น ๆ เพียง 80 หน้าเท่านั้น เรื่องราวถูกบรรยายโดยละเอียด ตั้งแต่ตื่นนอน ขับถ่าย กินอาหาร การทำงานอย่างหนัก จนถึงเวลากลับเข้านอน

สิ่งที่น่าสนใจในนวนิยายเรื่องนี้ คือปลายปากกาของใครคนหนึ่งที่รักเสรีภาพบันทึกเรื่องราวในทัณฑสถานค่ายกักกันกูลักในปี 1950 ต่อมาได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบสังคมนิยมของรัสเซีย

ความเป็นมาของนวนิยาย

อเล็กซานเดอร์ ซอลเจนิตซิน (Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn) เป็นนักเขียนรางวัลโนเบลในปี 1970 เรื่อง”หมู่เกาะกูลักของซอลเจนิตซิน” เป็นรางวัลโนเบล “ สำหรับแรงกดดันทางจริยธรรม ” ซึ่งเสริมสร้างขึ้นมาด้วยขนบการเขียนอันเป็นเอกลักษณ์ของวรรณกรรมรัสเซีย ชาวรัสเซีย ที่มีอดีตเป็นนักโทษในสถานกักกันถึง 2 แห่งด้วยกัน คือ คุกลูบยานก้า (Lubyanka prison) ในมอสโก และค่ายกักกันพิเศษคาซัคสถาน ที่สร้างขึ้นเฉพาะนักโทษการเมืองในระหว่างปี 1945-1953 ด้วยข้อหาเขียนข้อความโจมตีผู้นำรัสเซียโจเซฟ สตาลิน และแนะนำการก่อตั้ง“องค์กรอันไม่เป็นมิตร” ในรัสเซียยุคปกครองระบอบสังคมนิยมขณะนั้น ช่วงในปี 1950 จากการเป็นนักโทษการเมืองนี้เอง จึงได้บันทึกเหตุการณ์พร้อมบรรยายความรู้สึกของนักโทษอย่างละเอียด เมื่อใครได้อ่านเหมือนได้เข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย นวนิยายเรื่องนี้ชื่อว่า ”วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช”

เรื่องย่อของนวนิยาย

อีวาน เดนิโซวิช ชูคอฟ ชื่อนี้ถูกกล่าวไว้ว่า เขาเป็นตัวละครเอกของนวนิยาย “ วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช ” ที่เป็นเสมือนตัวแทนของผู้แต่งซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ชูคอฟ” ที่มีเนื้อหาสำคัญของเรื่องรวมอยู่ใน”หนึ่งวัน”จริง ๆสมกับชื่อเรื่อง ณ ค่ายสถานกักกันนิคมทัณฑสถานกูลัก (Gulag คือหน่วยบริหารงานกลางของค่าย) อยู่ในเขตหนาวสุดคือไซบีเรีย บางวันมีอุณหภูมิติดลบถึง 42 องศา

นักโทษทุกคนใช้ชีวิตในรูปแบบของผู้ใช้แรงงาน ทำงานแบกอิฐ แบกปูน ช่างหลอม และงานก่อสร้างทุกชนิดในสถานกักกันบนเกาะกูลักแห่งนี้ ส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของนักโทษคือการรักษาตัวให้รอดจากการกระทำที่ผิดกฎ ที่มีทหารผู้คุมถือปืนไรเฟิลพร้อมยิง เฝ้าระวังกระจายครอบคลุมพื้นที่ 24 ชั่วโมง

ข้อปฏิบัติการอยู่รอด คือ 1. ปฏิบัติตัวอยู่ตามกฎระเบียบการประพฤติปฏิบัติตัวในสถานกักกันอย่างเคร่งครัดพอประเมินได้จากการอ่านถึง 10 ประการหลัก ๆ หากผิดกฎผู้คุมทหารพร้อมยิง ต้องไม่ถูกขังเดี่ยว 3-10 วันนั่นหมายถึงรอดยาก 2. รู้จักวิธีการปกป้องอาหารที่มีจำกัด สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวที่หาได้ยาก 3. รู้รักสามัคคีในความเป็นทีม 4. ให้การเคารพเชื่อฟังหัวหน้าทีม เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและได้รางวัลคือ ได้อาหารเพิ่มเฉพาะมื้อ อาหารคือ “ทองคำ”ของนักโทษ

สถานที่ที่ใช้ประกอบเรื่อง คือ สถานที่ ที่นักโทษทั้งหลายทำกิจวัตรประจำวัน ตั้งแต่โรงนอน โรงอาหาร สถานบัญชาการ ประตูค่าย สถานที่ปฏิบัติงานใช้แรงงานก่อสร้าง คือ โรงงานไม้แปรรูป โรงไฟฟ้านิคมกรรมกรหรือที่พักพลเรือน นวสโมสร และสังคมนิยมเพื่อชีวิต ล้วนอยู่นอกค่ายกักกัน

สรุป เรื่องราวในวันหนึ่งที่ “ซอลเจนิตซิน” นำมาเขียนนวนิยาย เป็นหนึ่งวันของการการดำเนินชีวิตประจำวันของนักโทษ เป็นนวนิยายการหาเหตุผลแบบคาดคะเนด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย คือ เหตุการณ์ในหนึ่งวันเป็นตัวแทนของทุกวันตามปีอธิกสุรทิน ที่ซอลเจนิตซินติดคุกอยู่ จากบันทึกจริง

ตัวละครที่สำคัญ (ในนวนิยาย)

อีวาน เดนิโซวิช (ชูคอฟ) 2) อันดรัย ทยูริน หัวหน้าหน่วย104 ของชูคอฟ 3) พาฟโล เป็นชาวยูเครน รองหัวหน้าหน่วยต่อจากทยูริน 4) อัลยอท์ชา แบ๊บติสต์ผู้มุ่งมั่นลัทธิศาสนา 5) จ่าตาดผอมผู้สั่งขังชูคอฟ 6) สเตปัน กริโกริช คือ หมอบอกคนไข้เสมอว่า “การทำงานคือยาขนานเอก ที่บำบัดโรคได้ทุกชนิด” 7) เฟตยูคอฟ คิลเกส แว่นย่า และเซนเก คือเพื่อนร่วมหน่วยงาน104 ของชูคอฟ 8) ซีซาร์ มาร์โควิช เป็นผู้ได้รับหีบห่อแบ่งปัน 9) กัปตันบินนอฟสกี้ ผู้ถูกสั่งขังเดี่ยว 10 วัน ทันที

อมฤตพจนาพุทธศาสนสุภาษิต

คือหนังสือที่จัดทำขึ้นสมัยที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) สมัยดำรงตำแหน่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) และท่านได้รับนิมนต์ไปปฏิบัติศาสนกิจ เป็นวิทยากรวิชาพระพุทธศาสนาที่วิทยาลัยสวอร์ทมอร์ (Swarthmore College) ณ ชานเมืองฟิลาเดลเฟีย ในสหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมคำสอนที่เป็นภาษิตสั้น ๆ ใช้ชื่อว่า “พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก” ใช้เป็นคู่กันกับหนังสือหลักธรรมชื่อ”คู่มือดำเนินชีวิต” เพื่อแจกมอบแก่พุทธศาสนิกชนไทยทั่วไปในสหรัฐฯ ในวันขึ้นปีใหม่ ในกาลต่อมา“คู่มือดำเนินชีวิต”ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธรรมนูญชีวิต” และหนังสือ“พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อมฤตพจนา” ปัจจุบันจะมีชื่อเต็ม ๆ ปรากฏอยู่ที่หน้าปกหนังสือว่า “อมฤตพจนาพุทธศาสนสุภาษิต” ในเล่มได้ประมวลพุทธภาษิตออกเป็นหมวด ๆ ได้ 19 หมวด และ 460 พุทธศาสนสุภาษิต ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต จึงได้ทำการศึกษาคัดเลือกเฉพาะส่วนที่

เหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์ จากในนวนิยายจำนวน 12 หมวด 27 พุทธศาสนสุภาษิต ควบคู่กับการนำทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's) และปัจจัย 4 มาดำเนินเรื่อง

บทบาทการอยู่รอดของตัวละครตามแนวพุทธศาสนสุภาษิต

จากการคัดเลือกเฉพาะบุคคลและเหตุการณ์สำคัญที่เหมาะสมสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจ จำนวน 12 หมวด 27 พุทธศาสนสุภาษิต ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

การเอาชีวิตรอดของนักโทษทางการเมืองในค่ายกูลัก ที่ไม่มีกฎหมายมีแต่กฎเหล็ก การอยู่รอดของที่นี่ คือการรักษาตนให้อยู่รอดจากบทลงโทษ "คุกที่ซ้อนคุก" จนกว่าวันครบกำหนดวันพ้นโทษนั้นคือรอด ที่แท้จริงจะมาถึงจะเก่งหรืออหังการ์มาจากไหนแล้วแต่ มาถึงที่นี่กฎเอาอยู่หมด

1. ตีห้า ทุกคนต้องตื่นตามเสียงเคาะเกราะของผู้คุม ใครตื่นช้า ลุกช้า ขังเดี่ยว ลุกแล้วทำหน้าที่ของตน ตามที่ได้รับมอบหมาย แม้นหน้าที่ขนอุจระก็ห้ามทำหก

2. เลขประจำตัวนักโทษ 5 แห่ง ต้องตัวใหญ่ๆ มองเห็นแต่ไกล ห้ามชำรุด หากชำรุดต้องรีบซ่อมแซม (1.ปักไว้หลังแจกเก็ต 2. ปะกางเกง 3.ปะไว้หน้าอก 4.ปะไว้หน้าหมวก 5.ปะไว้ที่เข่า) เพื่อให้มองเห็นชัด เรียกขานง่ายเช่น "ไอ้ 854" เพราะมีนักโทษจำนวนมาก จำชื่อไม่ได้หมด การใส่เสื้อผ้าห้ามใส่เสื้อผ้าซับซ้อนกันเกิน 2 ตัว คือเสื้อเชิ้ต 1 ตัวเสื้อใน 1 ตัว แล้วสวมแจ็คเก็ตของทางการสวมทับ ห้ามนักโทษมีหรือใช้เข็มขัดหนังรัดตัวหากมีจะโดนยึดเก็บไว้ใช้ได้เฉพาะเชือกผูกรองเท้าและเชือกผูกเอว

3. ห้ามนักโทษเดินเดี่ยวเข้าห้องอาหารมากินอาหารคนเดียว หรือที่ไหน ๆ ก็ตามในค่ายกักกันห้ามนักโทษอยู่คนเดียว ต้องอยู่เป็นกลุ่มเสมอ

4. การเข้าแถวกินอาหาร ใครที่อยู่ในตำแหน่งรั้งท้ายสุดของหน่วยต้องเป็นคนทำหน้าที่เฝ้าอาหารไว้ให้คนที่ยังไม่มา อาหารกลางวัน ต้องตะวันอยู่ตรงศีรษะ และห้ามนำชามออกไปกินนอกโรงอาหารและนักโทษเข้าสู่โรงอาหารพร้อมกันคราวละ 2 หน่วย ส่วนนักโทษที่มีสภาพร่างกายทุพพลภาพต้องกินอาหารหลังนักโทษร่างกายปกติ ที่ต้องออกไปใช้แรงงานนอกค่าย ๆ

5. ต้องโกนศีรษะโล้นสวมหมวกได้ กฎเมื่อเจอทหารผู้คุม จะต้องถอดหมวกออกก่อนเสมอ ก่อนที่จะเข้าถึงตัวทหารในระยะห่าง 5 ก้าว นักโทษจะมีนาฬิกาสวมไม่ได้ ผู้คุม, ทหาร, เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในเท่านั้นที่มีและจะเป็นผู้รู้และบอกเวลา

6. การมาสถานพยาบาลต้องมาแจ้งตอนเย็นก่อนหนึ่งวัน เพราะฝ่ายวางแผนนำชื่อนักโทษป่วยไปแจ้งหน่วยบริหาร ก่อนส่งตัวไปทำงานข้างนอก

7. ห้ามนำของมีคมเข้ามาในค่ายหรือออกจากค่าย เพราะของมีคมถือเป็นอาวุธ

8. ห้ามนักโทษ นำขนมปังติดตัวออกไปจากค่ายขณะไปทำงานเกิน 6 ปอนด์ แสดงการส่อเจตนาจะหนีออกจากค่าย พร้อมขนมปัง

9. เวลาตั้งแถวนับคน การเดินแถวทั้งขาไปและขากลับเข้าค่ายแถวต้องตั้งตรง อยู่ในตำแหน่ง

ตน ห้ามคุยกัน หน้ามองตรง เอามือไพล่หลัง การขยับตัวออกไปทางขวาหรือทางซ้าย เพียงก้าวเดียว ถือว่าส่อเจตนาหนี หากใครหายไป 1 คน ทุกคนจะยังกลับเข้าค่ายไม่ได้ต้องหาจนครบจึงกลับได้

10.นักโทษมีสิทธิ์เขียนจดหมายถึงบ้านได้ปีละ 2 ฉบับ และหีบห่อที่ส่งมาจากทางบ้านได้แค่เดือนละ 1 ครั้งเพราะระยะทางไกลมาก การรับหีบต้องนำถุงมารับก่อนกินข้าวเย็น

บทลงโทษของการทำผิดกฎ

โทษหนักคือ การยิงทิ้งโดยไม่ต้องเตือนหรือแจ้งล่วงหน้า หากทหารผู้คุมกฎสังเกตเห็น อาการที่ส่อเจตนาหนี หรือลักขโมยของนักโทษ โทษสถานเบาตบศรีษะ หนักคือ การเข้าคุกขังเดี่ยว 3 วันอย่างปราณี และ 10 วันอย่างสาหัส หากทนได้ครบ 10 วัน ออกมาก็ตายเพราะสุขภาพจะเสื่อมโทรมรอวันตายที่โรงพยายบาลไม่เกิน 15 วัน หรือลงหลุมก่อนครบ หรือไม่ก็ออกมาก็ลงหลุมเลย พุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สพฺพำ ปรวสำ ทุกฺขำ การอยู่ในอำนาจผู้อื่น เป็นทุกข์ทั้งสิ้น

เหตุการณ์ : ทุกเช้าของวันหนึ่ง

เมื่อเสียงจากแท่งเหล็กถูกเคาะให้ดังขึ้นตอนตีห้า 05.00 น. ทุกคนต้องลุกขึ้นมาทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทันที 08.05 น. คือเวลาได้ยินเสียงวูดปฏิบัติงานเตรียมออกนอกค่าย ดังนั้นทุกคนมีเวลาจัดการต้องจัดการภาระกิจตัวเอง 90 นาที ซึ่งรวมเวลาอาหารเช้าแล้ว ทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตน พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ กรำ ปุริสกิจฺจานิ น จ ปจฺฉานุตปฺปติ เมื่อทำหน้าที่ของคนแล้ว ไม่ต้องเดือดร้อนใจภายหลัง

เหตุการณ์ : ณ. โรงอาหาร

อาหาร : อาหารเช้าจะเหมือนกันทุกวัน วันนี้ สตูข้าวโอ๊ต ที่นักโทษเรียก”มะกะระ”แปลว่า ข้าวโอ๊ต เจ๊กข้าวโอ๊ตเจ็ก มีรสชาติจืดมาก ลักษณะของสตู แต่จะเป็นผักตามฤดูกาลปีนี้เป็นสตูกะหล่ำปลีดำทั้งปี มีชิ้นปลาบ้างแต่ไม่รู้ปลาอะไร ในช่วงเดือนกรกฎาคมทางค่ายจะมีเถาตำแยปนลงไปในหม้อสตูกับปลาตัวเล็กๆมีเนื้อกับกางแหลกไปกับผัก

ผู้ที่นำอาหารเก็บไว้เขาคือ เฟตยูคอฟ ของหน่วย 104 รับหน้าที่เก็บอาหารให้ชูคอฟผู้โดนทำโทษทันทีที่เห็นชูคอฟกลับมา เขาดีใจพูดว่า”ฉันเกือบจะกินส่วนแบ่งนี้ของเพื่อนอยู่แล้วพอดีเชียว นึกว่าเพื่อนถูกขังไปแล้ว” สำหรับนักโทษที่นี่แม้อาหารจะดูแย่สักแค่ไหนก็ตาม แต่มันคือโภคทรัพย์อันยิ่งใหญ่ และที่สำคัญอีกอย่างของนักโทษทุกคนคือ เขาไม่เคยได้รับขนมปังที่มีน้ำหนักครบถึง 5 ปอนด์ เลยมักจะถูกโกงน้ำหนักขนมปัง จากแผนกครัวเสมอแต่ก็ไม่มีใครกล้าโต้แย้งโวยวาย พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ น นิกตฺยา ธนำ หเร ไม่พึงหาทรัพย์ด้วยการคดโกง

เหตุการณ์ : ณ. โรงพยาบาล-ยารักษาโรค

ชูคอฟกินข้าวเสร็จเขาตัดสินใจที่จะไปหน่วยพยาบาลก่อน เพราะเขามีอาการเขาป่วยปวดเมื่อยไปทั้งตัวเช้านี้ และคิดว่าหน่วยพยาบาลคงให้ยาเขากิน เขาคิด/ฝันว่าหากโชคดีจะได้มีอิสระพักสักวันสองวันกับเขาบ้างพุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สพฺพำ อิสฺสริยำ สุขำ อิสรภาพเป็นสุขทั้งสิ้น แม้นจะได้มาเพียงน้อยนิด

เหตุการณ์ : การตรวจแถวและเครื่องนุ่งห่ม

การแต่งตัวนักโทษต้องถูกกฎระเบียบตามข้อ 2 ข้างต้น และเมื่อเวลาจะออกนอกค่ายทุกคนต้องถอดเสื้อให้ตรวจค้นท่ามกลางความหนาวเหน็บ กัปตัน บินดอฟกี้ อดีตผู้บังคับบัญชาแห่งราชนาวี รัสเซีย ผู้ไม่ชอบอะไรที่ไม่ถูกกฎเกณฑ์ได้โต้แย้งทันที “คุณไม่มีสิทธิ์บังคับให้มนุษย์ด้วยกันถอดเสื้อผ้ากลางอากาศหนาวเหน็บแบบนี้ คุณไม่รู้มาตรา 9 ประมวลฎหมายอาญา” ทหารเถียง “แต่พวกเขามีสิทธิ์ และยังรู้กฎหมายฉบับต่าง ๆ อย่างดี...แกต่างหาก เจ้าเพื่อนยาก ที่ยังไม่รู้จักกฎหมายดีพอ” “คุณทำแบบนี้ไม่ใช่คนโซเวียตแล้ว” บินดอฟสกี้โวยต่อ “ทำแบบนี้ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ไว้” วอลโควอย ได้ยินคำนี้ทำให้ถึงออกคำสั่งอย่างรวดเร็ว “ขังเดี่ยวสิบวัน!” แล้วเขาหันไปสั่งกับจ่าทหารรักษาค่ายคนนั้นว่า “เริ่มตั้งแต่เย็นนี้เลยนะ” พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สุทสฺสํ วชฺชมญฺเญสํ โทษคนอื่นเห็นง่าย อตฺตโน ปน ทุทฺทสํ แต่โทษตน เห็นยาก

บินดอฟสกี้ ไม่ได้ถูกนำไปขังทันที เขาทำงานเสร็จกลับเข้าค่ายจึงโดนเรียกไปเข้าคุกขังเดี่ยว ผู้น่าสงสาร จะรอดชีวิตจากขังเดี่ยว 10 วัน หรือไม่ “เพื่อน ๆ ทุกคนลาก่อน”ช่วงเวลานี้ชีวิตกับความตายเป็นของคู่กัน คนในหน่วย 104 รู้จักคุกดี เพราะพวกเขาเป็นผู้สร้างมัน มีผนังก่ออิฐทั้งสี่ด้าน พื้นซีเมนต์ ไม่มีหน้าต่างสักบาน มีเตาไฟอยู่เตาหนึ่งที่สุมไว้เพื่อละลายน้ำแข็งออกจากผนัง และทำให้พื้นห้องเฉอะแฉะ ที่ร้ายก็คือ ต้องนอนบนแผ่นไม้กระดานล้วน ๆ หนาวจนได้ยินเสียงสั่นกึกๆกระทบกันทั้งคืน อาหารคือขนมปังหนักเก้าออนซ์วันเว้นวัน และได้ซุดสตูร้อน ๆ ที่เจือจางเฉพาะในวันที่สาม หก และเก้าเท่านั้น จากสิบวันสาหัสในคุกหากทนอยู่ได้ครบสุขภาพจะเสื่อมโทรมตลอดชีวิตเป็นทีบี (หมายถึงวัณโรค) ต้องอยู่โรงพยาบาลไปจนกว่าตาย เมื่อนึกถึงภาพในคุกขังเดียวที่บินดอฟสกี้ต้องผจญ พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ ตสฺมา อิธ ชีวิตเสเส กิจฺจกโร สิยา นโร น จ มชฺเช เพราะฉะนั้นในชีวิตที่เหลืออยู่ ทุกคนควรทำกิจหน้าที่ และไม่พึงประมาท

เหตุการณ์ : ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs)

กฎ การเดินแถวขณะออกปฏิบัติงาน คือ 1. เดินอยู่ในตำแหน่ง 2. ก้าวเดินปกติห้ามรีบ 3. ห้ามคุยกัน 4.มองตรงไปข้างหน้า 5. เอามือไพล่หลัง 6. การขยับเท้าออกจากแถว ทางซ้ายหรือทางขวา ถือว่ากำลังตั้งใจจะหนี ในกฎข้อ 6 ทหารคุ้มกันได้รับคำสั่งให้ยิงได้ทันที โดยไม่ต้องเตือน) ปืนที่ถือเหมือนอยู่ในท่าพร้อมยิง ทหารผู้คุมจะเดินคุมทิ้งระยะกัน ตำแหน่งละ 10 ก้าว ทั้ง 2 ฝั่งซ้ายขวา “ส.48 เอามือไว้ข้างหน้า” “ส.502 เร่งหน่อย” พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ ปฏิกจฺเจว ตำ กยิรา ยำ ชญฺญา หิตมตฺตโน รู้อะไรเป็นประโยชน์แก่ชีวิตตน ก็ควรรีบลงมือทำ คือ นักโทษทุกคนต้องฉลาดและรู้ระเบียบวินัย เท่ากับรู้รักษาตัวรอดจากการถูกขังเดียว

และในด้านความมั่นคงปลอดภัยส่วนบุคคล ชูคอฟ ซีซาร์ อัลยอท์ชา และเพื่อน ๆ นักโทษ อีกหลายคน ยังต้องหาวิธีสร้างความปลอดภัยในการซุกซ่อนอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ ให้พ้นจากการลักขโมยกันเองของนักโทษด้วยกัน ตลอดจนป้องกันการจับได้ของทหารผู้คุมด้วย โดยเฉพาะซีซาร์ เขาเป็น

บุคคลที่ชูคอฟ ต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะหีบห่อของเขามีประโยชน์กับทุกคนในหน่วย 104 พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ หิโต พหุนฺนำ ปฏิปชฺช โกเค คนดีจัดการโภคทรัพย์ บำเพ็ญประโยชน์แก่ชนจำนวนมาก สมควรได้รับการดูแล

เหตุการณ์ : ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self -Esteem Needs)

อันดรัย ทยูริน มีลักษณะของเป็นชายร่างกำยำ ท่าทางน่าเกรงขาม ไม่เล่นตลกกับคนในหน่วย “เขาคือลูกกูลัก” คำว่า “ลูก” คือ เจนจัดอยู่ที่นี่กับกูลักถึง 19 ปี เขาคือผู้เชี่ยวชาญชีวิตค่าย เป็นผู้นำที่เก่งในฐานะหัวหน้า และด้วยความเก๋าของทยูริน เขาจึงปกป้องทุกคนในหน่วย แต่ทุกคนต้องเชื่อฟังเขาแล้วจะอยู่รอด วันนี้ เขาจัดการไม่ให้หน่วย 104 ของเขาต้องไปทำงานที่นิคม “สังคมนิยมเพื่อชีวิต”สถานที่ทำงานก่อสร้างใหม่ ที่โหดมากอากาศ 17 องศา ต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง มีลมพัดตลอด ไร้ที่กำบัง ไร้กองไฟ

ที่นี่จะมีหนทางแห่งความอยู่รอดอีกรูปแบบเพื่อไม่ให้หน่วย ได้รับงานหนักต้องมีการติดสินบนฝ่ายวางแผนไว้ด้วยตามสมควร นักโทษทุกคนที่ได้รับหีบห่อ จะนำหมูรมควันมาให้เขาทั้ง ๆ ที่ทยูรินไม่เคยได้รับหีบห่อจากทางบ้านเลย แต่มีหมูรมควันเยอะมาก หมูรมควันมีค่ามีความหมายมากในค่ายนี้ มาจากญาติของนักโทษส่งมาให้ ซึ่งได้แค่เดือนละ 1 ครั้ง บ้านใครส่งมาถือว่าโชคดี แต่ก็ต้องแบ่งปันให้หัวหน้าหน่วยไว้บริหารหน่วยให้อยู่รอดด้วย ซีซาร์จะได้รับเป็นประจำจากทางบ้านและไม่ลืมกติกาในข้อนี้ เขาแบ่งปันเสมอ ซีซาร์จึงเป็นคนสำคัญของหน่วย 104 และโชคดีที่หน่วย 104 มีหัวหน้าอย่างอันดรัย ทยูริและมีเพื่อนร่วมหน่วยอย่างซีซาร์ มาร์โควิช พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ ธีโร จ พลวา สาธุ ยูถสฺส ปริหารโก ผู้บริหารหมู่ชน เป็นปราชญ์ และ มีกำลังเข้มแข็ง จึงจะเป็นผลดี

สรุป

ปัจจัย 4 และทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ 5 ขั้นของมนุษย์ ก็ยังคงดำเนินการต่อไปตามสัญชาติญาณการอยู่ให้รอดจนถึงวันรับอิสรภาพหรือ จะสิ้นใจในคุกเสียก่อนก็สุดจะคาดการณ์ได้ ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตน และความสามัคคีของหมู่คณะ ทำให้อยู่รอด พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจ คือ สมคฺคานำ ตโป สุโข ความเพียรของหมู่ชนผู้พร้อมเพรียงกัน ให้เกิดสุข และ สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี สามัคคีของหมู่ทำให้เกิดสุข

เนื้อหานวนิยายเรื่อง “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช” เป็นรูปแบบการการเดินเรื่องที่สอดคล้องกับการหาเหตุผล แบบคาดคะเนด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย นั่นคือ การใช้เหตุการณ์ในหนึ่งวันเป็นข้อสรุปว่าจะมีเหตุการณ์แบบนี้เหมือนกันในสามพันหกร้อยห้าสิบสามวัน (ปีอธิกสุรทิน) จากการรำพึงของตัวละครนั่นเอง

บรรณานุกรม

พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. (2566). พิมพ์ครั้งที่ 3. พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน. มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต).(2559). พุทธธรรมฉบับประมวลศัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพมหานคร: ผลิธัมม์ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต).(2566). อมฤตพจนา พุทธศาสนสุภาษิต พิมพ์ครั้งที่ 37. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย.

จักรแก้ว ตนุนาถ แปล.(2565). “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช”.พิมพ์ครั้งที่ 4. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์นาคร.

ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์.(2555).ญาณวิทยา(ทฤษฎีความรู้).พิมพ์ครั้งที่1. สามพราน นครปฐม: สาละพิมพการ.

สุเชาว์ พลอยชุม.(2560).พุทธปรัชญาในสุตตันตปิฎก.พิมพ์ครั้งที่2. สามพราน นครปฐม: สาละพิมพการ.

ประภัสสร วัฒนา. (2560). แนวคิดมนุษย์นิยมของมาสโลว์ (Maslow) และแนวคิดอัตถิภาวนิยมของฌองปอล ซาร์ตร์ (Jean Paul Sartru) ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง”วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช”. ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต.สาขาวิชารัสเซียศึกษา.คณะศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.